

Ödslighetens uttolkare

Carl-Emil Englund - skalden som täljer oss remsor ur Norrland

Artikel av författarinnan Ester Sjöblom

Beklädnadsfolket nr 1, 1950

Någon gång i slutet av 20-talet kom en tystlåten mager yngling till rikets huvudstad. Egentligen kände han väl endast Brandredaktören Carl Johan Björklund. Ett av de första ställen ynglingen besökte var också tidningen Brands redaktion. Ty han var anarkist i varenda fiber, kanske med någon dragning åt systeråskådningen syndikalismen, som säkerligen tedde sig mera realistisk.

Nå, det där hör ju inte hit. Ynglingen var även poet, hade producerat sig i Brands spalter och beundrade Viktor Arendorffs dikter. Den skalden ville ynglingen träffa för att från högst densammes egen mun få höra odödliga ord. Men bekantskapen blev nog inte riktigt vad han väntat, ty Arendorff var inte alls den eteriske idealist, som helt kunde tillfredsställa en anarkistungdoms fantasi. Därmed vill jag emellertid inte påstå att sammanträffandet blev en besvikelse.

Han hette Carl Emil Englund. Och han kom från hälsingeskogarna, vilka är motiv i hans författarskap, och än i dag håller trakten kring Alfta och folket däruppe hans hjärta och sinnen fångna.

Lika tyst och försynt, som han en gång gjorde sin entré i huvudstadens författarkretsar lika litet ståhej har det varit kring Englund i fortsättningen. De gånger han yttrat sig offentligt i idédebatterna har det skett utan pukor och trumpeter. Medan andra har stångat hornen av sig har Englund arbetat effektivt i det tysta - för det gemensamma bästa! Hans arbete och ställningstagande i olika frågor har aldrig betingats av egoistiska skäl utan alltid varit dikterat av en absolut ärlig övertygelse, helt oberoende av olika strömningar i tiden - idékonjunkturer.

Englund hatar mig veterligt ingenting annat än ohederlighet, våld och tvång av varje slag. Visserligen utövar han själv ett slags älskvärt tvång i hemmet därute i Spånga. Han tillåter nämligen ingen gäst försvinna utan att åtminstone ha blivit rikligen förplågad med mat och dryck. Helst bör de förstås stanna kvar några dagar och må kräseliga på hans bekostnad.

I det Englundska hemmet träffar man alla slags människor och möter de mest otroliga livsåskådningar. Diskussionerna kan bli tämligen heta, och skulle det visa tendens till avmattning lägger värden in en spetsig anmärkning, vilken alltid verkar som fotogen på elden. Då trivs Englund och hans numera ganska trinda ansikte lysas upp av ett soligt leende.

Som vän är Englund en av de varmaste och pålitligaste man kan få, en man som aldrig förändras av ändrade förhållanden. Ungdomsidealen har fått åtskilliga hårda törnar, men än står han främst som de svagas och ringas beskyddare och hjälpare.

En mycket ung skald sade en gång: - Tänk om det istället varit Englund som gått i de där upplagorna Han nämnde därvid namnet på en mycket populär författare. Ja - tänk! Sannolikt skulle detta ha betytt hjälp för många, men själv skulle väl Englund ha haft det ungefär likadant som nu.

Sådan är Englund som människa. Hans litterära gärning går i samma stil. Själv har jag särskilt tjusats av hans norrlandsdikter, där den stora tystnaden, den fattiga befolkningens strävsamma liv besjunges. Där hör man suset i furukronorna, forsarnas sång och tycker sig ana legenderna bakom de gamla hälsingelåtarna. Hopplösheten hos den ensamme sjuke griper en och snön gnisslar under timmerfororna. Allt verkar så riktigt och övertygande - och ändå är det långt ifrån naturalism.

Tills för några år sedan var Englund föreståndare för en konsumaffär, men är numera chef för företagets bokklubb och Boklotteri, en syssla som givit honom tillfälle att verka både till författarnas och konsumpersonalens och medlemmarnas bästa. Bokklubben har under hans ledning blivit en viktig faktor att räkna med då det gäller att bibringa folk kännedom om god litteratur. Den har anordnat uppläsningssaftnar under medverkan av olika författare, diskussionsmöten om litteratur osv. Boklotteriets behållning går till stipendier åt behövande förtjänta författare.

Detta osjälviska arbete tar så helt hans tid i anspråk att vännerna sannerligen inte begriper när han hinner skriva sina egna böcker. Men Englund tycks hinna med och räcka till för allt. Han hinner lyssna till kamraters jeremiader och har ett tröstens ord för var och en. Och inte bara ord - vanligen visar han i handling sitt deltagande, fast han kanske själv har nog av bekymmer.

Nej, detta börjar arta sig till rena panegyriken, något som Englund minst av allt tycker om. Han har svårt att hata någon, nämnde jag, och naturligtvis är detta överdrift. Utom ohederlighet etc hatar han även opera. Nämns det ordet reser han sig till hälften upp från bordet, ler ansträngt, läpparna vibrerar och ögonen

skjuter blixtar. Så kommer en harang där han tar heder och ära av allt vad librettoförfattare heter. Och skulle händelsevis någon i hans hem kliva fram till pianot och sjunga den välbekanta texten ur Hugenoetterna: Denna brasa är min fasa vrider sig Englund som en hund. Dvs som hundar gjorde förr när musik föredrogs. Numera är detta släkte härdat och kan stå ut med vad som helst.

Oss emellan kan jag tala om att Englund endast sett en opera, just Hugenoetterna. Hela tiden satt han då och försökte fånga in texten och när detta äntligen lyckades fick han höra de citerade raderna.

Rättvisligen måste jag förstås i samman andedrag tala om att det ingalunda är musiken som stöter denna operahatare. Han kan mycket väl sitta och njuta av en orkester som spelar opera. Beethovens månskenssonat hör till hans älsklingsstycken osv. Ja, i ett anfall av oförsiktighet anförtrodde han mig en gång att vissa stycken av Jussi Björling kunde vara njutbara.

Det är operalibrettonas text han finner så tokig. Och det kan man ju för all del hålla med honom om.

Egentligen är det inte ovanligt att författare och särskilt skaldar, tycker illa om operalibretton. Det hör kanske till yrket att de aldrig kan bortse från texten som sjunges. Författarna på parketten är vid operaföreställningar ganska tunnsådda, men den dag Carl Emil Englund står som författare till någon libretto som uppföres i byggnaden vid Gustav Adolfs torg, då sitter säkert alla där.
